

מכובדי,

חדשנות, יצירתיות ויוזמות הם ערכים חשובים לכל עשייה והם המניעים אותה קדימה.

אני מתרגש מהפרויקט הייחודי של "תעשייתע", עמותת החינוך של התאחדות התעשיינים, שבו נוער עם פיגור שכלי היה שותף בפיתוח של "קסדרוגע", "כוכב הבוקר" ו"מסטיקייף". המצאות מדהימות, שמוכיחות לכולנו שוב ושוב שאדם עם פיגור שכלי הוא יותר ממה שחשבנו. ברצוני להביע את גאוותי על כל היוזמות, החדשנות והעשייה בשטח, שרק חלק מהן קיבל ביטוי בעלון זה. בין היוזמות: התיאטרון הערבי הראשון בטמרה, ששיתף בהצגה "הנסיך שצחק" 30 תלמידים ואנשים עם פיגור שכלי; הפתרון היצירתי של הקמת קפיטריה לחניכי מע"ש אום אל פחם, שהפך בעיה להזדמנות אמיתית, ועוד.

אנחנו בקרן של"ם מעודדים יזמות וחדשנות שיש עמה חיבור לעשייה בפועל. חדשנות יכולה לבוא לידי ביטוי בכל תחום - במחקר, בתרבות, בניהול, בשיירות חדשים, בפרויקטים. חדשנות ויצירתיות נשמעות מילים גדולות, אבל כל אחד ואחד יכול לבצע אותן בממדים ורבידים שונים במערכות ובארגונים אותם הוא מוביל. נשמח לשמוע מכם ולהתעדכן בכל מה שקשור ליזמות וחדשנות ולהיות שותפים לחשיבה לחוויה ולמימושה.

שתהיה לכולנו שנה טובה מלאת עשייה, יצירתית וחדשנית כרימון.

שנה טובה

שלכם,
אלי דדון, יו"ר קרן של"ם
וראש מועצת בית דגן

קרן של"ם

עלון מידע של קרן של"ם - הקרן לפיתוח שירותים לאדם המפגר ברשויות המקומיות

מענה בזמן אמת

על התמודדות המסגרות באזור הצפון בתקופת המלחמה

ביום שאחרי קיימנו ראיון עם עו"ס מרים כהן מנהלת השירות בקהילה באגף לטיפול באדם המפגר במשרד הרווחה

לאחר המלחמה קיימנו תהליך הפקת לקחים ואספנו תגובות מהשטח. במפגשי הסיכום שנעשו עד כה עם המסגרות והפיקוח, צינה הרגשת המחויבות לאוכלוסייה והלכידות, שקבלו ביטוי מרמת המטה עד לרמת הטיפול בשדה. למדנו שמה שעזר לנו להצליח לעמוד בצרכים שהוצבו בפנינו הייתה ההתארגנות הנכונה של האגף, השרות והמחוזות. התקשורת זרמה בין כל ממלאי התפקידים, ואפשרה מתן מענים בזמן אמת ובהתאם לצרכים. בתהליך הפקת לקחים תגובות מהשטח. להלן שתי תגובות מייצגות: מר מיכה אורון יו"ר אקו"ם חיפה: "השרות עבד על פי תוכנית מגירה. התכנון והביצוע היה מעל למצופה, יוצא מן הכלל, גם כספית ומנהלית. תענוג לעבוד עם אנשי השרות, הפתרון ניתן בזמן אמת". מנהל מערך דיור בצפון: "הרגשנו שתפקוד השרות זורם לכל השלוחות, ישנה איזו הסכמה על רוח של עשייה. השרות עשיר בהון אנושי המגלה יכולות ומחויבות אין קץ".

תוך כדי המלחמה וההתארגנות לטיפול בשעת חרום, כבר ליוותה אותנו החשיבה גם ליום שאחרי. היום ניצב בפנינו אתגר לסייע לחניכים, למשפחות, למסגרות היום ולמסגרות הדיור עם החזרה לשגרה תוך התייחסות רחבה לצרכים ולאתגרים שעומדים בפנינו בשני תחומים עיקריים, הראשון - מתן ליווי ותמיכה לצוותים במסגרות, לחניכים ולדיירים לטווח הקצר והארוך והשני הפקת לקחים והתייחסות לשינויים המתבקשים לאור המצב שנוצר, כתוצאה מהמלחמה האחרונה.

תודה מיוחדת מגיעה לכל השותפים ולכל אלה שעסקו יחד עם השרות בשעה קשה זו, במתן מענה הולמים לאנשים עם פיגור שכלי ובני משפחותיהם ולכל אלה שממשיכים לסייע בפעילות העכשווית של החזרה לחיי שגרה.

המלחמה בצפון הפתיעה את כולם. השרות הצליח להתארגן מיד למתן מענה לאנשים עם פיגור שכלי הגרים בקו העימות במס' תחומים: הראשון היה הכנת מקומות מחוץ לאזור העימות לקליטת מסגרות דיור בקהילה. הושם דגש על ארגון מסגרות קולטות בהתאם למספר הדיירים ורמות התפקוד. המסגרות התקבלו בחום ובדאגה על-ידי הצוות והדיירים של המסגרות הקולטות.

נושא נוסף עליו שמנו דגש היה הכנת נופשוניים לקליטת אנשים הבאים מהבית במסלול קבלה מהיר ללא הגבלת זמן. ניתן מענה במסגרת זו גם לילדים המסודרים באומנה ולאילו שרצו בכך.

יחד עם אקו"ם ישראל, פונו גם משפחות שלמות, שרצו להישאר במחיצת ילדיהם. בנוסף ניתנה אפשרות לקבלת עזרה בבית או במקלטים על ידי סמך מקצועיים וזאת כדי להקל על המשפחות שנשארו במרחבים המוגנים במקום מגוריהם. בכל תקופת המלחמה פעל השרות ברמות המטה וברמת המחוזות ללא הפסקה, והיה בקשר עם הרשויות המקומיות, מסגרות הדיור ומנהלי מסגרות היום, אשר אף הם המשיכו לשמור קשר עם המשפחות גם כשהתפנו לאזור אחר ממקום מגוריהם.

לשמחתנו הצלחנו לתת במהלך המלחמה מענה כמעט לכל פנייה, דבר שקיבל הדים חיוביים במהלך המלחמה, ובסיכומים שנעשו לאחריה.

הרעיון של שיתוף בין ארגוני בו דוגל השרות, הוכיח את עצמו גם בשעת חרום בשני אופנים: הרמת עמדות ומפעילים לעזרה ולסיוע ללא קבלת תמורה וכן יוזמות ומתן מענה לא שגרתי לטובת האוכלוסייה גם בשעת משבר כגון יוזמה משותפת של השרות (כארגון ממשלתי) ואקו"ם ישראל (כארגון מסגרי), לפינוי משפחות עם ילדיהם.

וגם בחומרו ...

שינה במקלט - התמחות ביצירת פרטיות

בית "יחד" בקיבוץ מחניים פעל כל ימי המלחמה, כשכל הפעילות מתרכזת במקלט ובסביבתו הקרובה - מהלך דקה מרגע הישמע האזעקה

דיווחים מהצוות של בית "יחד":

"ניהלנו סדר יום שמחציתו הראשונה עבודה: עבודות בית וניקיון ועבודות יוזמות נוספות. אחרי מנוחת צהריים פעלנו בפעילויות פגאי מנוונות ככל שהצוות ושפע המתנדבים שידענו, הפעילו ביצירתיות.

הצוות, לא חסך מעצמו דבר ועבד סביב השעון, לעיתים תוך סיכון עצמי רב בנסיעות לעבודה ובחזרה. המתנדבים, שבכניסתם הברוכה והמדיבה צבעו וגיוונו את הימים הקשים. התמונות מספקות כמה טעימות המרמזות במעט על שהתרחש ב"תקופת חיים שלמה".

תלמידים עם פיגור שכלי שותפים לפרויקט יזמות

פרויקט ייחודי ליזמות תעשייתית של "תעשיידע" בשיתוף קרן של"ם

"קסדרוגע", "כוכב הבוקר", ו"מסטיכייף", הן יוזמות תעשייתיות, שבפיתוחן היו שותפים תלמידים בעלי פיגור שכלי. היוזמות פותחו במסגרת פרויקט ייחודי ליזמות תעשייתית, של תעשיידע - עמותת החינוך של התאחדות התעשיינים, בשיתוף קרן של"ם לפיתוח שירותים לאנשים עם פיגור שכלי.

בפרויקט פועלים במשותף תלמידים מבתי"ס תיכונים רגילים עם תלמידים בעלי פיגור שכלי. התלמידים מעלים צורך או בעיה מחיי היוםיום, ומנסים לפתח ביחד מוצר אשר יפתור אותה. הפרויקט משמש כלי לגישור וחיבור אמיתי בין שתי האוכלוסיות. התלמידים הרגילים, כמו גם אלו בעלי הפיגור השכלי, נחשפו למושגים חדשים מעולם התעשייה. במהלך המפגשים בין התלמידים נוצר קשר מיוחד, שתרם רבות להצלחתו של הפרויקט.

התוצר הראשון של הפרויקט הוא "קסדרוגע" - קסדה המרגיעה את המשתמש ברגע שהוא מניח אותה על ראשו. תוצר נוסף הינו "כוכב הבוקר" - כרית המשכימה את התלמיד באמצעות רטט ומסייעת לו להתעורר בזמן. התוצר השלישי הוא ה"מסטיכייף" - חבילת מסטיקים, שכל אחד מהם עטוף בניילון נפרד לשם שמירת ההיגיינה והניקיון. בפרויקט תעשיידע שותפים בתי הספר: "אורט" ו"אורנים" באור יהודה, "הרצוג" ו"עמל" בחולון, ו"אחוזה" ו"אור המודיעים" ברמת גן.

מאחלים לכולנו השנה: שנה טובה

שנהפוך את המר למתוק
שנהפוך את הזנב לראש
שנהפוך את השברים לתרועה,
שתהיה לכולנו שנת רגיעה,
בריאות, שמחה ושגשוג

אלי דדון,
ריבה מוסקל,
מנהלת קרן של"ם,
יצוות העובדים

קרן של"ם

חברי ההנהלה

■ נציגי מרכז השלטון המקומי

מר דדון אלי יו"ר הקרן, ראש המועצה המקומית בית-דגן גב' פלדמן קלרה, נציגת מרכז השלטון המקומי מר ווגמן פיני, מנהל אגף הרווחה, עיריית חיפה ד"ר אסתי אשל, מנהלת אגף הרווחה, עיריית אור יהודה גב' בוני גולדברג, מנהלת אגף הרווחה, עיריית ירושלים מר פרידמן זאב, מנהל מינהל השרותים החברתיים, עיריית תל-אביב

מר אמיל סמאן, מנהל מחלקת הרווחה, מ"מ פקיעין גב' בן אהרון שולמית, מנהלת אגף הרווחה, מ.א. מטה יהודה

■ נציגי משרד הרווחה

ד"ר חיה עמינדב, מ"מ מנהל האגף לטיפול באדם המפגר

מר זקן אבנר, סגן מנהל האגף לשרותי טיפול באדם המפגר

גב' כהן מרים, מנהלת השרות לאדם המפגר בקהילה מר מונל אברהם, מנהל אגף פיתוח במשרד הרווחה מר ישראל חזקיה, מנהל המח' לפיקוח סוציאלי בהתאם התעשיינים

מר אלמליח מוטי, עוזר מנכ"ל משרד הרווחה מר פרייס אילן, משרד הפנים

צוות הקרן

ריבה מוסקל, מנכ"ל

מיקי כהן, רכות פרויקטים

אורנה שפטר, רכות פיתוח כוח אדם, מחקר וטכנולוגיה שולמית גלעד, מזכירה

סוככה חמו, פקידה

עו"ד דוד ביטן, יועץ משפטי

משרד בלייכר-בראל, הסברה ותקשורת

כתובתנו: קרן של"ם רח' טרומפלדור 20 בית דגן, מיקוד 50200. טל. 03-960122 פקס. 03-9604744

דואר אלקטרוני: office@kshalem.org.il
בקרר אותנו באתר: www.kshalem.org.il

לוח חצונות

אומנים מיוחדים בפסטיבל "אמנות הארץ 5"

חוו"מ סוכות, במתחם רידינג, תל אביב

פסטיבל האמנות ה-5 יחול בחוו"מ סוכות, בתאריכים ט"ז-י"ח תשרי תשס"ז 8.9.10 באוקטובר 2006, החל מהשעה 17:00 עד 24:00.

זהו פסטיבל האמנות הגדול במדינה. מוצגות בו תערוכות אמנות עכשוויות רבות משתתפים, של מיטב אמני ישראל וכן מציגים מוסדות אמנות, גלריות, מוזיאונים, ומוסדות נוספים.

מדי שנה מבקרים בפסטיבל אלפי אנשים מרחבי הארץ, הנחשפים לעשייה האומנותית המקומית. הצגת יצירותיהם המרגשות של אמנים עם פיגור שכלי בפסטיבל זה מהווה במה נוספת להצגת יכולותיהם ואיכותיהם של אמנים אלה ולהשתלבותם בעשייה האומנותית בארצנו. התערוכה אותה פציג הנה פרויקט משותף למחלקה לתרבות אמנות ופנאי, לאקום (VSA) ולקרן של"ם. בשנים האחרונות הולך וגדל קהל צרכני התרבות והאמנות המגלה עניין ברכישת יצירות אמנות אלה - אמנות ייחודית, אשר אינה מוצגת די במרחב הציבורי.

השתתפותנו בפסטיבל זה היא בעלת חשיבות רבה הממחישה את תפיסתנו כי "אדם עם פיגור שכלי הנו מוכשר יותר ממה שחושבים" ומהווה חשיפה משמעותית ליצירה מיוחדת זו. כל היצירות שתוצגנה מיועדות למכירה.

הנכם מוזמנים לבקר בביתן שלנו - ליהנות מיצירות האמנות וגם לקנות!

חברת אקמידע - מדרוך מידע, זכויות ושרותים לאדם עם פיגור שכלי ובני משפחתו ניתן לקבל את המדרוך ללא תמורה במשרדי אקמ"ם בטלפון 03-7662222.

טכס הענקת פרסי קרן של"ם לשנת תשס"ו - 2006 יתקיים ביום שלישי ט"ו חשון תשס"ז 7.11.06 בתיאטרון היהלום ברמת-גן.

האסיפה הכללית של קרן של"ם - דיווח לשנת 2005, תתקיים ביום חמישי ט' כסלו תשס"ז 30.11.06, במע"ש פ"ת המחודש, באזור התעשייה "סגולה" בפתח תקוה.

הכנס הארצי ה-6 לשיקום - מאובדן לשיקום - יתקיים בימים כ"ב-כ"ג כסלו תשס"ז 12-13 בדצמבר 2006 - במלון דן פנורמה, תל-אביב.

יום עיון - "זוהי רק ההתחלה-התערבות מוקדמת וטיפול רב מקצועי בילדים עם מומים מולדים ובמשפחות בשנה הראשונה" יתקיים ביום שני, י' שבט 29.1.07, בשעה 9:00 באולם בית סוראסקי במרכז הרפואי "שיבא" בתל השומר. הרשמה מראש בטל' 03-5305000 (שלוחה 3).

יום סיור נוסע - מתוכנן לחודש מרץ 2007.

"פארק חברים" גן שעשועים נגיש ומשלב בפארק רעננה הראשון מסוגו בישראל הנמצא בתוך פארק רעננה ופתוח לציבור הרחב.

"פארק חברים" מעניק לילדים עם צרכים מיוחדים להשתתף בפעילויות פנאי וחוויה וליהנות ממפגש עם ילדים אחרים בני גילם.

מתחם "פארק חברים" הותאם לילדים עם צרכים מיוחדים מגוונים, תוך התייחסות למכלול רחב של מרכיבים: מתקנים, שבילים, דרכי גישה, תאורה ואזורי ישיבה. "פארק חברים" מאפשר שילוב ומשחק משותף של ילדים עם יכולות שונות. הפארק מהווה מנף לפעילות הסברה, שנוי עמדות ולחזוקת מחויבות חברתית.

הצטרפות למועדון חברים - משפחות להן ילדים עם צרכים מיוחדים, עד גיל 12 יכולות לקבל כרטיס מועדון חברים משפחתי, של בית איזי שפירא בכדי להיכנס לפארק ללא תשלום.

קבוצות ילדים עם צרכים מיוחדים ואנשי מקצוע - יכולות לתאם ביקור בפארק לפעילות מהנה וחוויתית.

לפרטים נוספים ניתן לפנות:
לעדי נוי - רכות פרויקט פארק חברים טל':
09-7701210, 09-7701200
www.beitissie.org.il

ברכות ותודה ליוזמות לחמאות

לניצה בוכנר

מנהלת תחום נכויות, מנהל השרותים החברתיים, עיריית ת"א

תודה על תרומתך

בועדת פיתוח כוח אדם מחקר וטכנולוגיה של קרן של"ם במשך שנים רבות.

לחנה בו זאב

מנהלת מחלקת נכויות, האגף לשרותים החברתיים, עיריית רחובות

”ביחד מההתחלה”

יום עיון, בבית חולים ”בני ציון” בחיפה

הגורמים בחיי הפעוט יכולה להשפיע, לא רק על ניצול הפוטנציאל שטמון בפעוט, אלא אף בעיצובו. ביום העיון נכח קהל רב, מכל תחומי הטיפול: רופאים, אחיות, מילדות, אחיות טיפוח חלב, מנהלות בתי ספר לחינוך מיוחד, עו"ס, מטפלים ממסגרות שונות וכמובן הורים רבים. ריגש במיוחד פאנל, שבו השתתפו שני מנהלי מחלקות מבתי החולים רוטשילד ובני ציון, מילדת, אחות ושני הורים לילדים בעלי צרכים מיוחדים. ההורים שיתפו את הקהל בחוויות הלידה ה"טראומטית" של ילדיהם ובהתייחסויות המילוליות וההתנהגותיות שקיבלו מהצוות הרפואי. חשיפת צוותים רפואיים למגוון, רצף ואיכות השירותים, שפותחו בקהילה בעשור האחרון, יסייעו להם להעביר מסר בוטח למשפחות, שגם לילדים אלה יש את הפוטנציאל להתפתח ולצמוח ולהגיע להישגים.

ביום ד' י"ח סיון תשס"ו 14.6.06 התקיים בבית החולים "בני ציון" יום עיון, בנושא "השנים הראשונות להולדת ילד עם צרכים מיוחדים". יום עיון זה נעשה בשיתוף פעולה מלא בין מחלקת השיקום במינהל הרווחה בעיריית חיפה, בריכוזה של נעמי גרינטל, מסנף חיפה של עמותת אלון בניהולה הספר לרפואה וקרן ש"לם. שיתוף הפעולה בין הרשויות והגופים מתמקד בחשיפת הקהילה הרפואית לקשיים הרבים מחד ולאתגרים מאידך, העולים במפגש בין המשפחות ובין הרופאים והמסגרות השונות בהתמודדות עם הולדת תינוק עם צרכים מיוחדים. אחד המסרים העיקריים של יום העיון היה שמעורבות מוקדמת ואינטנסיבית של צוות רב מקצועי בכל תחומי החיים של הפעוט ומשפחתו, הינה קריטית לאיכות תפקודה של המשפחה בכלל והתקדמותו של הפעוט בפרט. עבודה נכונה של כל

”במבט לעתיד: התנדבות קריירה ומשפחה”

יום עיון למתנדבי שרות לאומי התקיים ביום כ"ו אייר תשס"ו 24.5.06 ברעננה

כמו שנה קרן של"ם מקיימת שני ימי עיון למתנדבי השרות הלאומי במסגרות טיפוליות לאנשים עם פיגור שכלי בכל רחבי הארץ. השנה הוחלט לקיים את יום ברעננה. יום העיון החל בפארק "חברים".

ג. שוש קמינסקי מנהלת היחידה למשפחה וקהילה, שבבית איזי שפירא בנושא: הרצתה על "היבטים פיזיים וחברתיים בתכנון ובניית פארק "חברים" לילדים בעלי צרכים מיוחדים". המשתתפים סיירו בפארק והתנסו במתקני השונים. בכפר בתיה, ד"ר גאלי צימון מביה"ס לחינוך שבאוניברסיטת ת"א העבירה הרצאה בנושא "פעילות התנדבותית והשכלותיה לתכנון קריירה, עבודה, משפחה ותוכניות לעתיד". שחקני "התאטרון האחר" של אקו"ם ישראל הציגו לפני המתנדבים את הצגתם החדשה "הדיירה" המתארת את שיגרת חייהם של בוגרים עם פיגור שכלי החיים בדירה הנמצאת בקהילה, ומצבים חדשים אשר שוברים את שיגרת חייהם ומעמידים אותם בפני דילמות והתנסויות חדשים וכל הרגשות הכרוכים בכך. לבסוף חולקו המתנדבים ל-5 קבוצות דיון בהנחייה מקצועית של עו"ס"ם והתבקשו לסכם את השנה. אך המסר שעבר בין כל הקבוצות היה הסיפוק האישי מהמפגש עם האוכלוסייה עם הפיגור השכלי והלמידה מהם על קבלה ונתינה ללא גבולות. עלו קשיים בעבודה עם אוכלוסיית אנשים עם פיגור שכלי.

מתנדבי השרות הלאומי בפארק "חברים"

”תחילה במחשבה” ביחד עם המשפחה לילד בעל צרכים מיוחדים

יום העיון השנתי התקיים ביום שני 5.6.06, ט' סיון תשס"ו בבני"ח הדסה הר הצופים בירושלים

יום העיון השנתי השני "תחילה במחשבה" התקיים בשיתוף עם מרכז 'שלוה', אגף הרווחה בעיריית ירושלים, בני"ח הדסה הר הצופים והשרות לקהילה באגף לטיפול באדם המפגר במשרד הרווחה. מאות משתתפים גישו את אולם הכנסים והאזינו להרצאות שעסקו בנושא מייבטים שונים: על אספקטים גנטיים - מבחינה רפואית בלידת תינוקות בעלי צרכים מיוחדים, פרופסור מלכה מרגלית העשירה על העצמת אימהות וסקירת מחקר שנערך בתוכנית "אני ואימי" של 'שלוה'. עו"ס **מיכל כהן**, מאגף הרווחה של עיריית באר שבע שיתפה אותנו בתוכנית "השבוע הקליני" אותה יזמו כחלק מההכשרה של סטודנטים לרפואה באוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע. תוכנית זו מאפשרת להם להכיר מקרוב ולהישחף לייחודיות של אוכלוסייה בעלת צרכים מיוחדים ובכך לשרת אותם טוב ונכון יותר כרופאים.

הצגת "החיוך של אלון" המחישה לכל המשתתפים התמודדת עם קשיים בגידול ילד סיעודי המשולב בקהילה וסגרנו את היום בפגאל של אנשי מקצוע והורים ששיתפו אותנו בחוויותיהם האישיות בגידול ילדם ואנשי מקצוע שסיפרו על ההתמודדות שלהם בטיפול ובקשר עם משפחות לילדים בעלי צרכים מיוחדים.

”שותפויות במבט לעתיד”

מושב קרן של"ם בכינוס הבינלאומי הרביעי של בית איזי שפירא בנושא נכויות התפתחותיות שהתקיים בימים ח'י-י' תמוז תשס"ו 4-6.7.06 בת"א

של אינדיבידואלים וארגונים. עם זאת, למידה ארגונית חיונית אינה מתעלמת או מתכחשת לקשיים וחולשות הקיימים בתפקודם של ארגונים ו/או של יחידים. כמו, למשל, ההתמודדות שבשגרה שבפניה ניצבים יחידים וארגונים, הטומנת בחובה את פוטנציאל השחיקה. ייחודה של ההרצאה היה בהדגשת מקורות הכוח האישיים והארגוניים העשויים להיות לעזר בעת ההתמודדות עם גודש הציפיות המאפיין את עולם העבודה. ההרצאה לוותה בהתנסות חווייתית של המאזינים.

ושיקיה להתמודדות פרואקטיבית". ההרצאה התמקדה בלמידה ארגונית חיובית (Organizational Scholarship). על פי התיאוריה העומדת בבסיס הלמידה הארגונית החיובית, הבנה של תהליכים התוכנים במצוינות אנושית משחררת את הפוטנציאל האצור בהם. הבנה כזו גם חושפת את היכולות ומסייעת בעיצוב נתיב אישי וארגוני, שייעודו הגברת הרווחה.

למידה ארגונית חותרת להבין, להסביר ולנבא את הופעתן, סיבותיהן והשלוכותיהן של יחידות אנושיות יוצאות דופן וביצועים ארגוניים. ניתן לומר, כי ליבת הלמידה הארגונית החיובית היא חקר פריחתם האיתותית

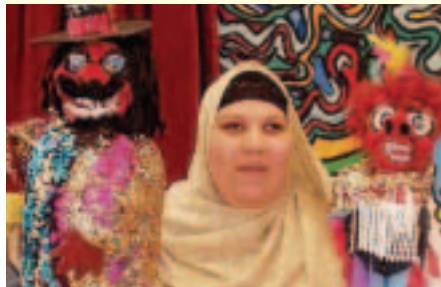
במסגרת הכינוס הבינלאומי הרביעי בנכויות התפתחות, של בית איזי שפירא, התקיים מושב של קרן של"ם בנושא "יצירת מקורות כוח אישיים וארגוניים בעולם הטיפול".

במושב בהנחיית ריבה מוסקל, מנכ"ל הקרן, הוצג על-ידי דליה מנדלר ממכון ברוקדייל-מאירס-ג'וינט, מחקר שנערך במימון הקרן. נושא המחקר "מטפלים ומדריכים במסגרות דיור, תעסוקה מוגנת ויום שהות ארוך לאנשים עם פיגור שכלי: מאפיינים, תפיסות תפקודי ושיעור רצון מעבודה".

במושב גם הרצתה ד"ר **שוש קז**, יועצת לפיתוח אישי וארגוני ומרצה באוניברסיטת בר-אילן, בנושא "מחולשה

אף אחד אינו מושלם

תאטרון בובות - הפקה: עמותת ציימס ישראל, ניהול: חבלת עמרמי, בימוי וכתיבה: בוקי ברקין

הלהקה מונה חמישה בובנאים (מפעילי בובות). חברי הלהקה בניצוחו של הבימאי, כתבו את המחזה יצרו את הבובות מעיסת נייר, למדו להפעיל את הבובות והקליטו את הטקסטים. המחזה העשוי בחן שולח חיצו הומור אל החברה הישראלית. גיבור המחזה הגאה ב"ראשו החלול" מפרט בהומור רב את יתרונותיו של ראש חלול... משאלת ליבו הינה להנחות תוכנית טלוויזיה חלומה מתגשם התוכנית "קייבון גלויית" שם נפגשים הצופים עם גיבורי תרבות עכשוויים. משך ההצגה 30 דקות.

יום סיור נוסע שני כוכבים בצפון

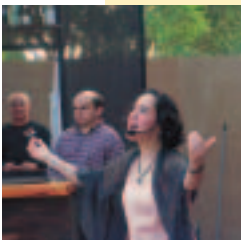
כ"ב אדר תשס"ו 22.3.06

משתתפי יום הסיור הנוסע חוו השנה יום מיוחד במינו. ראשיתו של המסע החל בביקוש מאוד גבוה להשתתפות ולכן הגיעו מספר רב של אנשים באופן עצמאי, כ-80 איש.

את פנינו קיבל הצפון הפורח והמוריק מזג אוויר נפלא ומה עוד יכולנו לבקש ביום זה. הסיור החל במרכז "כוכב" שכשמו כן הוא כוכב במעלות - פנינת טבע על צלע הר במעלות, המשקיפה לעמק ופארק מים מקסים. ארוחת הבוקר במרכז הייתה חוויה קולינרית טעימה על בסיס פשטידות סלטים ובינית.

הסיור במקום בניהולה של **רותי גופר** וכל צוות המרכז היה מקצועי מלבב, חם וזורם. בכל פינה במקום הושקעו מחשבה ורגש, ומעל המקום ובתוכו מרחפת באופן תמידי רוחה נשמתה ומסירותה של מנהלת המרכז. המרכז נתן מענה תעסוקתי לבורגים, מועדון חברתי ומספק שירותי נופשון תוך הקפדה על שרות ברמה וסטנדרט מאוד גבוהים. בקושי רב נפרדנו ממרכז כוכב ונסענו לכיוון קיבוץ מחניים, בו נמצא מרכז יום טיפולי סיעודי "יחד" ובית מגורים-הוסטל "יחד". כמו משתקמי מרכז כוכב, גם דיירי ומשתקמי מרכז "יחד" זכו והתברכו בשני אנשים נפלאים, חדורי אמונה ורוח, **גדעון פלס** מנהל הפרייקטים ו**תמי המר** מנהלת מקצועית, אשר הקימו מערך שירותים ברמה וסטנדרט גבוהים באזור הצפון לאוכלוסיית פיגור בינוני נמוך ואנשים עם בעיות התנהגות אשר בתפקודם בחיי היומיום זקוקים לרמות תמיכה רבות. מרכז היום מאפיין במודל ביזורי לפיו פונקציות התעסוקה והטיפול מפוזרות ברחבי הקיבוץ והאנשים כל אחד על פי תוכניתו האישית וסדר יומו משובץ במערך. בתוך הקיבוץ נבנה הוסטל לדיירים ברמת פיגור בינוני נמוך הנמצא בשלבי אכלוס. קבלת הפנים הייתה חמה ומקבלת. ההדים הן במסע חזרה למרכז ודרום הארץ והן לאחר מכן היו חמים ומפרגנים.

בא להכיר, התיאטרון הערבי הראשון בביצוע שחקנים עם פיגור שכלי

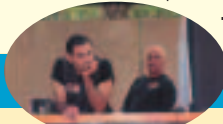
"הנסיך שצחק" בביצוע תאטרון אל חכמה

כתיבה ובימוי: רחלי סעיד הפקה: תאטרון אל ג'ואל בסכנין

מאות האנשים שגדשו את אולם התיאטרון ביישוב טמרה שבגליל התחתון התרגשו לצפות במופע לא שגרתי: חבורת ילדים עם פיגור הציגה לפנייהם את המחזה "הנסיך שצחק". "אל חיפשנו מופע אמנותי יוצא דופן אלא דרך להעלות חיוך על פני הילדים, להיכנס דרך סדק צר למוחם ולהציץ פנימה", אומר מפיח המחזה. השחקנים הנרגשים שהשתחוו השבוע מול הקהל הנרגש, הוכיחו שלתיאטרון אין מגבלות. שכן 30 הילדים אמנם סובלים מפיגור שכלי, אך דווקא המגבלה עמה הם מתמודדים הפכה את ההצגה לסוחפת כל-כך. עאדל אבו-ראיה, מנהל תיאטרון "אל-ג'ואל" סכנין (הנווד בערבית) שהפיק את ההצגה בשיתוף אגודת אק"ם ציין "מנקודת הראות שלי השגנו מטרה מאוד חשובה, שילבנו את הילדים בעוד מעגל של החיים", אומר אבו-ראיה. הנה הם הצליחו דווקא בתיאטרון שנחשב למעגל של האליטות. כוחו של התיאטרון חזק ממילים, בתיאטרון אי אפשר לזייף, האמת יכולה להתגלות דרכו". האמת אליה מתכוון אבו-ראיה מגולמת בסיפור אגדה על נסיך אותו הציגו הילדים חברי קבוצת התיאטרון. "ביום ההולדת שלו מוטל על הנסיך קסם שלא עולה יפה, וכך במקום שבינתו תתפתח עם השנים היא הולכת ופוחתת. על-מנת לבטל את הקסם עליו לחזקו במשך חמש דקות רצופות. לשם כך מתייצבים אצלו טובי הקוסמים, הליצנים והרקדנים בממלכה, אך איש אינו מצליח במשימה. בייאוש, פותח הנסיך במסע מפרך למדל קוסמי הדור עד שלבסוף נמצא הפתרון".

לבושים גלמיות צבעוניות וטורנרים בוהקים, מוקפים תפאורה מוקפדת, נעים לצלילי מוזיקה מקורית שהולחנה במיוחד לקראת האירוע, הציגו הילדים את המחזה. "בערב הגאלה המקום היה מלא, וזה לא מובן מאליו כלל", מתפעל נדב ענבר, מנהל מחלקת תרבות הפנאי. "אחת הפגיעות הנפוצות אצל אנשים עם פיגור היא ביכולת ההבעה המילולית, והפלטפורמה האומנותית מאפשרת להם להתבטא בדרך אלטרנטיבית. דווקא באמצעות האמנות לפעמים מתגלה אצלם כשרון חבוי ויוצא דופן. אלו דברים שאמן רגיל יכול לעשות בעצמו, אבל בגלל המיקום המוחלש שלו בחברה אמן עם פיגור שכלי זקוק לעזרתנו".

'קפה הפוך בבקשה'

כתיבה ובימוי: חיים טל

בית הקפה הוקם באופן מיוחד לצורך ההצגה בחצר מתנ"ס 'נאות שושנים', בחולון. בהצגה אין מסך ואין במה, וקהל יושביו מורכב הן מקהל הצופים אשר מגיע לצפות בהצגה, והן מהשחקנים עצמם, אשר מגלמים את המלצרים, צוות הבידור והלקוחות, שמסתובבים בין קהל הצופים. זוהי חוויה מיוחדת וכפולה לצופים. בהיותם חלק מלקוחות בית הקפה, הם ניצבים למעשה באותה 'במה' ביחד עם השחקנים וגם ההצגה עצמה, בה הם צופים 'כמצופים' לשיחות המתנהלות סביבם, בין השחקנים. בשיחות אלו, מתודעים הצופים לקונפליקטים הקיימים בחיי משפחה לה ילד עם פיגור שכלי, ובמקביל - נחשפים לרצונותיהם ודעותיהם העצמאיות של אותם אנשים עם פיגור, ומאבקם להביע דעות אלו. קהל ההצגה לוקח חלק בהתרחשות, במהלכה מתרחשים רגעי שמחה, אכזבה, הצלחות ואף נאמרת ביקורת חברתית נוקבת. באמצעות 'שיבה משותפת' זו, של קהל צופים ושחקנים - תוכל להיווצר תחילתה של היכרות אמיתית עם האדם עם הפיגור השכלי.

קבוצת תאטרון ממועדון אחים בחולון חוגגת בשבע שנים לקיומה, הקבוצה מופיעה במרכז הבמה בשבע השנים האחרונות בכל רחבי הארץ.

חברי קבוצת התיאטרון הקהילתי הם כולם שחקנים בוגרים הלוקים בפיגור שכלי, ופעילים במועדון "אחים" במתנ"ס נאות שושנים. אופיין הייחודי של ההצגות אותן מעלה קבוצת התיאטרון, טמון במסר עמוק, בתוכן מרגש ובביקורת חברתית, הנוגעים לדילמות מרכזיות במעגל החיים של האדם עם פיגור שכלי ובי משפחתו. זוהי הצגה השישית של הקבוצה שחבריה זכו לחשיפה בטלביזיה, ברדיו ובעיתונות. השחקנים הפיקו תשדיר חברתי תדמיתי לאדם עם פיגור שכלי, ששודר בערוץ 2, וכן הנחו בשנים האחרונות את טקסי פרס קרן של"ם. בלב שכונת מגורים תוססת, אי שם במרכז הארץ, פועל לו בית קפה מיוחד. שכל עובדיו הינם אנשים עם פיגור שכלי. התפריט נראה לכאורה פשוט ונחמד - זה הרי מקום של אנשים מקסימים... אבל אם תאזינו לשיחות סביבכם, בין המלצרים לבין עצמם, בין הברמן לבין לקוח הבא 'לשפוך את הלב', ולשיחות הפנימיות בין יושבי בית הקפה - 'נשפכים' במקום הזה, ונחננו לא מתכוונים לקפה...'

חינוך חברתי מיני לעובדים, הורים ואנשים עם פיגור שכלי מתארגנים להשתלמות בקהילת השרון

באזור השרון מתקיימת התארגנות מיוחדת בנושא "חינוך חברתי-מיני לעובדים, הורים ואנשים עם פיגור שכלי בקהילה".

בהתארגנות משתתפות מסגרות מרמת השרון, הוד השרון, רעננה, הרצליה וכפר סבא. במסגרת התארגנות זו, מימנה קרן של"ם שלוש השתלמויות שהתקיימו במכון "טראמפ", שבבית איזי שפירא. שתיים מן ההשתלמויות הן בנושא "עמדות ודילמות" ומיועדות למטפלים, עו"סים ומנהלים. השתלמות נוספת בנושא "הנהלים, החוקים והפעלתם במסגרות בקהילה", מיועדת לעו"סים, רכזי נושא פיגור ברשויות המקומיות,

ומנהלי מסגרות באזור. בהשתלמות משתתפת מרכזת השירות למפגר במשד הרוחה, באזור המרכז, הגב' **הדס אביסדרס**.

השתלמויות אלו הן חלק ממערך הדרכה רחב יותר, המיועד לאנשים עם הפיגור השכלי מהמסגרות בקהילה ולהוריהם. ההורים השתתפו בהרצאת פתיחה בבית איזי שפירא, שהעבירה הגב' **רונית ארגמן** מ"מכון רם". כלל האוכלוסיות עם הפיגור השכלי הנכללות בתוכנית, יעברו בקרב הדרכה בחינוך חברתי ומיני בתוך המסגרות בהן הם נמצאים. ההדרכה תינתן בקבוצות קטנות ובהתאם לרמת הפיגור והתפקוד של החניכים.

תוכנית דו-שנתית בהנחיית קבוצות של אנשים עם פיגור שכלי, משפחותיהם והעובדים המטפלים בהם

הסתיימה השנה הראשונה לתוכנית דו-שנתית לעובדים סוציאליים בנושא הנחיית קבוצות של אנשים עם פיגור שכלי, משפחותיהם והעובדים המטפלים בהם המתקיימת בביה"ס לעב"ס באוניברסיטת ת"א. במסגרת שנה זו למדו המשתתפים תיאוריות בנושא הנחיית קבוצות, השתתפו וצפו בקבוצת יחסים בין אישיים ותרגלו מיומנויות הנחייה בקבוצה. בשנה הבאה ינחו המשתתפים קבוצות פרקטיקום ויקבלו הדרכה מקצועית על הפעלתן. במפגש סיום השנה הביעו התלמידים את התפעלותם מהשקעת המשאבים הכלכליים והלימודיים בהכשרה. הם ציינו את הכוחות שקבלו להפעלת הנושא והצביעו על כך שהם רואים את תוצאות הלמידה וההתנסות כבר עכשיו בסיטואציות קבוצתיות שאינן במסגרת קבוצה מובנית כגון ישיבות צוות. הם מצפים לשנה הבאה וכבר עכשיו מתלבטים בבחירת אוכלוסייה לקבוצה אותה ינחו בפרקטיקום.

• כל ההשתלמויות והמחקרים בסיוע מימון והעשרה של קרן של"ם לקידום תחום הפיגור השכלי.

קורסי הסמכה למדריכים טיפוליים

לאחר מספר שנים בהן לא התקיימו קורסים להכשרת מדריכים מוסמכים לאנשים עם פיגור שכלי בקהילה, נפתחו בתשס"ו שלושה קורסים כאלה. הקורסים, הנמשכים שנתיים, מועברים בבית איזי שפירא באמצעות מכון טראמפ, ובחיפה ובאר שבע באמצעות ויצ"ו ביה"ס המרכזי. במסגרת הלימודים שומעים התלמידים הרצאות בנושאים הקשורים לעבודת המדריך עם אוכלוסיות עם פיגור השכלי בקהילה: הגדרות ומושגים, עמדות, עקרונות, מדיניות, חוקים, ערכים מנחים, פסיכולוגיה, פסיכולוגיה התפתחותית, פסיכיאטריה, מיניות, בעיות התנהגות, עיצוב התנהגות, פיתוח תוכניות קידום, תקשורת, התמודדות המשפחה, תרבות ופנאי, טיפול סיעודי, טיפול אלטרנטיבי, טיפולים פרא רפואיים, תרפיות, סוגיות ודילמות בהדרכה, ארגון עבודת המדריך, בטיחות וגהות, עזרה ראשונה ועבודה מעשית במסגרת הקהילתית. בסיכום השנה הראשונה הביעו התלמידים סיפוק רב מעצם קיום הלימודים, שהמתינו להם זמן רב, ומהתכנים בקורס.

רוח להמשך הלימודים בשנה הבאה, שיכללו פרויקט אותו יקימו במקום עבודתם. הפרויקט יחבר בצורה הטובה ביותר בין הכלים והידע שרכשו בלימודים והעבודה הטיפולית המעשית היום-יומית.

קמפיין ראשון במגזר הערבי לשילובם של אנשים עם פיגור שכלי בטמרה

ביום כ' באייר תשס"ו 18.5.06 התקיים יום הסברה ראשי רשויות, אנשי מקצוע וכלל הציבור. לראשונה, התקיים יום הסברה במגזר הערבי, בעיר הגלילית הגדולה טמרה. ליום העיון הוזמנו גם אנשי עסקים, עובדי רשויות ואנשי מקצוע מרשויות סמוכות. קרן של"ם סיימה בתכנון ובמימון היום, המהווה חלק מקמפיין ההסברה הארצי של הקרן שסימתו "אדם עם פיגור שכלי יותר ממה שחשבת".

לדברי **ריבה מוסקל**, מנכ"ל קרן של"ם, המודעות והעשייה בתחום הפיגור השכלי ברשויות מקומיות

נמצאת בתנופת פיתוח מואצת בשנים האחרונות. מוסקל מוסיפה, כי טמרה מהווה דוגמה לעיר שמפעילה צרף שירותים לאנשים עם פיגור שכלי בחינוך, בתעסוקה ובמגורים. לדברי **אחמד מוסקל חג'אזי**, מ"מ ראש העיר ונושא תיק הרווחה בטמרה: "בעקבות יום העיון על שילוב האדם עם הפיגור השכלי בקהילה, אנחנו היינו הוצים להעלות את הנושא על סדר היום כדי שהקהילה תדע איך לשלב את הילדים עם הפיגור השכלי בחיי הסקטור הרגילים". יום ההסברה כלל, הרצאה של איש מקצוע, מופע ריקוד ונגינה של אנשים עם פיגור שכלי

מהיישוב, מצגת המראה את השירותים בעיר שנותנים מענה לצורכי אנשים עם פיגור שכלי, פנאל וסרטון המציג תוכנית ייחודית בשם "אמץ חבר" במתנ"ס המקומי, שבמסגרתה מאמצים בני נוער רגילים בני נוער עם נכויות שכליות ואחרות. למשתתפים חולק תיק עם חומר מקצועי. את היום הוביל צוות מקצועי ובו חברים סגן ראש העיר, הממונה על הרווחה, מנהלת הרווחה, מנהלת המע"ש ומנהל המתנ"ס המקומי, ביעוץ ושיתוף של **מר נביל קבלאן**, מפקח השירות למפגר האזורי במשרד הרווחה.

"שכן עם פיגור שכלי, ידידותי ממה שחשבתם"

"אדם עם פיגור שכלי יותר ממה שחשבתם"

קמפיין קרן של"ם תופס תאוצה: הקרן מציעה סיוע הסברה לרשויות שירימו את הכפפה ויקיימו אירועי הסברה בתחומן

תגובת קרן של"ם לשריפת ההוסטל בחולון שארנה בחודש יולי האחרון:

בעקבות שריפת ההוסטל בחולון נקטה קרן של"ם ביזומה מקורית. בקרן של"ם חשבו לנתב את "המשבר" לאירועי הסברה למען שילובם של אנשים עם פיגור שכלי בחיי הקהילה ונגד דחייתם לשוליים. נציגי הקרן הציגו לעיריית חולון לסייע בהפקת אירוע, שבמסגרתו הועלו בפני דיירי השכונה החוששים, מופעים של אנשים עם פיגור שכלי החושפים את יכולותיהם וכישוריהם. אגף הרווחה והמתנ"ס השכונתי נרתמו בהתלהבות למימוש הרצעה. בשלב ראשון הועלתה הצגת תיאטרון הבובות של ב"ס עמל בחולון "זה לא בשמים" שהוצגה בפני הורים וילדיהם שהגיעו למתנ"ס השכונתי.

אלי דדון יו"ר הנהלת הקרן וראש מועצת בית דגן קורא לעמיתיו, ראשי הרשויות שטרם מימשו את המענק של קרן של"ם לימי ואירועי הסברה, להיעזר ביעוץ

ובמימון של צוות הקרן לקירוב לבבות ולחשיפה אמיתית של האדם מאחורי הפיגור השכלי. "לאדם עם הפיגור השכלי איכויות ויכולות בתחומים שונים, יכולת להעניק חום, יצירתיות ויכולות אומנותיות. קרן של"ם פועלת להשיפתם בסיוע למימון תערוכות, הצגות ומופעים של אנשים עם פיגור שכלי בכל רחבי הארץ".

לדברי **ריבה מוסקל**, מנכ"ל קרן של"ם, התקיימו עד כה בסיוע הקרן מספר אירועי הסברה ברשויות. לאירועים נחשפו קהלים שונים - תושבים, בני נוער, עובדי רשויות ונבחרי ציבור. לאחרונה התקיים אירועי הסברה רב משתתפים בעיר טמרה שבו הוצגה הצגת הבכורה "הנסיך שחכן" - הצגה בשפה הערבית של שחקנים עם פיגור שכלי. הפקת הצגה הסתיימה גם במימונה של קרן של"ם. ימי עיון מסוג זה חסייעים, לדברי מוסקל, לשנות את עמדות הציבור. באשר להתנגדויות המועלות בשכונות להקמת הוסטלים לבעלי פיגור מחדדת ריבה

את המסר הבא: "אנשים עם פיגור שכלי המתגוררים בדירות בקהילה עוברים אבחון ובדיקות מסוגלות לדיור עצמאי. זה ודאי הרבה יותר ממה שאפשר לומר על רבים משכנינו לבנין או לרחוב. האם שמענו על שריפת ביתו של מי שנוהג לכסח את הדשא בשעות הצהריים בשבת, או מי שמשמיע מוזיקה בעוצמה מחרישת אוזניים?! האם השכנים הללו היו עוברים אבחון? דווקא האוכלוסייה המיוחדת, במקרה שלנו, המפגרים, הם הבטוחים ביותר. עדויות של שכנים בבתי משותפים מספרות על דיירים מנחמים, שעוזרים, למשל, לסחוב את הסלים הכבדים למעלה ומאפשרים לתושבים ובמיוחד לילדים להכיר את השונה, להתיידד איתו לתת לו וגם להם, הזדמנות לאיכות חיים".

השפעת ההתערבות בעזרת בעלי-חיים על בעלי פיגור שכלי

ד"ר מרים ברוך ביה"ס לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל, פרופ' יוסף טרקל ראש יחידת "חיות וחברה", המחלקה לזואולוגיה, שני דורות רכות המחקר, אוניברסיטת תל אביב

בשנים האחרונות נעשו ניסיונות לגוון את ההתערבויות הטיפוליות של בני אדם עם צרכים מיוחדים, על ידי שימוש בבעלי חיים. במחקר זה נעשה ניסיון לבדוק קבוצות גדולות יותר של נבדקים. במטרה ללמוד כיצד התערבות זו עשויה לשפר את תחושת הרווחה, המיומנויות החברתיות ומידת השליטה בגוף אצל בעלי פיגור שכלי בדרגה קלה עד בינונית. ממצאי המחקר מצביעים על הערך המיוחד שיש לתוכניות התערבות בעזרת בעלי חיים על בעלי פיגור שכלי:

■ רכיבה טיפולית

המטפלים של הנחקרים סברו, שחל שיפור משמעותי ברמת השליטה בגוף ובהתנהגותם. נראה, כי תכונות אלו שנרכשו בתוכנית ניכרות לא הפעילות, אלא גם מעבר לכך, בחיי היום-יום.

■ טיפול בפינת החי

במקרים מסוימים בפעילות זו נמצא, שכאשר הנבדקים שוהים בקרבת החיה או נוגעים בה, רמת הריכוז שלהם עולה בצורה ניכרת. נמצאה גם השפעה על הלמידה הקוגניטיבית ועל מידת השליטה בהתנהגויות לא רצוניות.

■ הפחתת חרדה ופיתוח מיומנויות חברתיות

נמצא שרק דרגת הפיגור השכלי עשויה לנבא באופן מובהק את השיפור במדדים אלו: ככל שדרגת הפיגור של הנבדקים גבוהה יותר השיפור בחרדה ובמיומנויות החברתיות הוא קטן יותר. ייתכן שבעלי פיגור שכלי בדרגות נמוכות מתקשים יותר לפתח קשרים חברתיים ולכן ההשפעה שיש להתערבות בעזרת בע"ח הינה קטנה יחסית. לעומת זאת, לבעלי פיגור שכלי בדרגה קלה, מאפשרת כנראה יכולתם השכלית להשתלב טוב יותר בחברה ולפתח בעזרת תוכניות התערבות את המיומנויות החברתיות שלהם.

התנסויות של בני נוער עם פיגור שכלי גבולי במצבי פגיעה וניצול לעומת בני נוער רגילים

יפעת שחר - עבודת תזה לתואר שני, הפקולטה לחינוך, אוניברסיטת חיפה

נמצאו הבדלים מובהקים בין בני הנוער עם הנכות ההתפתחותית לבין בני הנוער הרגילים בתחומים: (1) ניצול וסחיטת כסף או שווה ערך כסף, (2) הסירוב לתת למתבגר דבר שהוא זקוק לו או למנוע ממנו דבר החשוב לו לאיכות חיו, (3) פגיעות מיניות על ידי נותני שירותים, מכרים ואחרים, (4) פגיעה רגשית כולל השפלות והעלבות מבני משפחה ובני נוער רגילים. נמצא כי בני הנוער עם הנכות ההתפתחותית שתפו במידה רבה הורים ואנשי מקצוע בפגיעות הפיזיות והמיניות שחוו, אך למרות זאת מקרים מועטים ביותר דווחו למשטרה, מהם נסגרו רוב התיקים ורק מקרה אחד הגיע לידי כתב אישום.

מן המחקר עולה כי חברת בני הנוער היא חברה אלימה, פוגעת ולא נותנת כבוד לאחר. רבים מבני הנוער חווים פגיעה פיזית, מינית ורגשית על ידי חבריהם מקבוצת השווים. הדעות השליליות, המיתוסים והסטיגמות על בני הנוער עם הנכויות מחמירים את מצבם ומעמידים אותם בסיכון גבוה יותר להתעללות ופגיעה.

תחושת כאב באנשים עם פיגור שכלי

ד"ר רות דפרין - החוג לפסיכותרפיה, ד"ר אלי כרמלי - החוג לאנטומיה ביה"ס לרפואה, אוניברסיטת תל אביב

ממצאי המחקר הראו דמיון בסף הכאב, שנמדד לפי שיטת הגבולות, בכל הקבוצות. אולם סף הכאב שנמדד בשיטת המדרגות מראה כי לאנשים הלוקים בפיגור שכלי סף כאב נמוך מקבוצת הביקורת. עוד נמצא, כי זמן התגובה ומהירות ההולכה של אנשים הלוקים בפיגור שכלי איטיים מהרגיל. ממצאי המחקר מעידים, כי בניגוד לדעה הרווחת, אנשים עם פיגור שכלי רגישים לכאב יותר מהרגיל.

לעומת זאת, התגובה לכאב באנשים אלה איטית ומאחרת מהרגיל, מה שעלול בטעות להיות מפורש כרגישות מופחתת. המסקנה היא, שיש להקפיד הקפדה יתרה בטיפול בכאב באנשים עם פיגור, מכיוון שהם רגישים יותר לכאב, אך עשויים שלא להתלונן במן.

להיות ביחד: עיסוקים משפחתיים בסביבת ה"סנוזלן"

כרים נטר - עבודת תזה לתואר שני, הפקולטה ללימודי בריאות ורווחה, אוניברסיטת חיפה

הממצא המרכזי במחקר הוא החשיבות שמייחסים ההורים להשתתפות ילדיהם החיים במוסד בעיסוק המשפחתי. הכללתם בסביבת הסנוזלן מאפשרת תחושת המשפחה כשלמה, מעודדת קרבה בין אנשים עם פיגור לבין שאר חברי המשפחה ומבטיחה את המשכיות הקשר שלהם בעתיד עם ההורים וגם עם האחים והאחיות, המייצגים את הדור הבא האחראי להם. ממצאים אלה תורמים להבנה טובה יותר של השפעת סביבת הסנוזלן על העיסוקים המשפחתיים. מבחינה קלינית, תומך המחקר בעילות השימוש בסביבת הסנוזלן לטיפול באוכלוסייה זו ומצביע כיצד אלמנטים הקשורים בסנוזלן יכולים לתרום לחיזוק הקשר המשפחתי בין הילדים החיים במוסדות למשפחותיהם.

■ המלצות

הממצאים המעידים שייטכן ולתנאים הפיזיים בהם מתרחשת הפעילות השפעה על מידת ההצלחה. בנוסף יש להתאים את תכונותיו של בעל החיים שעמו עובדים למטרות התכנית. תכניות ההתערבות צריכות להיות שיטתיות, בעלות מטרות מוגדרות ועם אפשרות להעריך את השפעתן על המטופלים באופן שוטף. יש להשקיע בהכשרה המקצועית של מנחי התערבויות אלו בגלל הצרכים המיוחדים של האוכלוסייה המטופלת ולאפשר להם נגישות להדרכה מקצועית.

חשוב לפתח כלים חדשניים ודרכי התערבות נוספות, כמו למשל, לשקול התערבות משפחתית עם בעלי חיים בקרב בעלי נכויות.

השפעת מערכת התמיכה הבלתי פורמלית על הזדקנות מוצלחת של אנשים עם פיגור שכלי

דיצה כהן לוינסון - עבודת תזה לתואר שני, הפקולטה ללימודי בריאות ורווחה, אוניברסיטת חיפה

קשר חיובי בין תמיכה חברתית בלתי פורמלית להזדקנות מוצלחת, כך שככל שמערכת התמיכה החברתית הבלתי פורמלית של האדם עם הפיגור השכלי משמעותית יותר כך זקנתו מוצלחת יותר. ממצא נוסף קשור להרכבה של מערכת התמיכה הבלתי פורמלית, המצביע על כך שהתמיכה החברתית מאדם קרוב ומחברים היא המשמעותית לקשר זה ולא דווקא התמיכה מן המשפחה וזאת בניגוד לממצא באוכלוסיית הזקנים ללא פיגור שכלי.

נמצא כי קיים קשר חיובי בין מערכת תמיכה חברתית בלתי פורמלית למשתנים (1) מצב רגשי (2) שייכות חברתית, קהילתית ומשפחתית אך לא למשתנים שבדקו (3) מצב בריאותי (4) רמת תפקוד. עם זאת נמצא כי ארבעת המשתנים הנ"ל קשורים זה בזה ומהווים מדד אחד בו ניתן להשתמש על מנת להסיק מסקנות בנושא הזדקנות המוצלחת של אוכלוסיית המחקר. הממצא העיקרי במחקר זה מצביע על קיומו של

קפיטריה במע"ש אום אל פחם

פרויקט ייחודי, חינוכי, ותרבותי במפעל עבודה שיקומי לבעלי צרכים מיוחדים

אצל החניכים בזמן ההמתנה. שמירה על הניקיון והשימוש בפחי האשפה, פיתוח וטיפול העבודה הקבוצתית ועזרה לזולת, (דבר המעודד את קשרי הידידות והגיבוש החברתי ביניהם), פיתוח האחריות ומילוי התפקידים השונים על הצד הטוב ביותר (כל אחד לפי יכולתו ולפי התפקיד שהוטל עליו).

■ **בין המטרות הלימודיות:** העשרת אוצר המלים, למידת מלים ומושגים חדשים, הכרות עם סוגי המטבעות והערכים השונים שלהן תוך לימוד הפעולות החשבוניות, ניצול מירבי של יכולתו הפיסית וכישוריו השכליים בצורה תרבותית.

■ **התפוקות:** חניכי המע"ש התחילו להפנים את חשיבות העבודה והזמן והתחילו להבין שישנו זמן לעבודה וזמן למנוחה. כמו כל עבודה אחרת החניך מגיע למע"ש מידי יום בבוקר וחוזר הביתה בשעות אחר הצהריים.

היום כשנה מאז פתיחת הקפיטריה אנו אומרים בגאווה שיישמו את אותן המטרות שהצבנו לעצמנו ושעמדו מאחורי פרויקט. בנוסף הצלחנו לגייס למרתנו אנשים אחרים וגורמים חיצוניים אשר מבקרים אותנו ויושבים בקפיטריה עם חניכי המע"ש, מדברים אתם ונותנים להם הרגשת ידידות וכבוד.

לאחר דיון ולמידה מעמיקים של התכנית היומית המוסדית של חניכי המע"ש, הגיע הנהלת המע"ש וצוות המדריכים למסקנה שחניכי המע"ש נחלקים לשני סוגים:

הראשון שהוריהם אינם מרשים לילדיהם לצאת לרחובות או לשבת בבתי קפה ללא ליווי וללא השגחה, מתוך דאגה שלא יוצלו לרעה ע"י האחרים ולא יהיו ללעג.

השני הורים המרשים לילדיהם לצאת לרחובות השכונה, אך ללא ליווי והשגחה גורמים לכך שאחרים יציקו להם ואו שהם יציקו לאחרים וכך גורמים להרבה חיכוכים ולא נעימויות להורים.

השילוב בין הדאגה לחייהם לאחר סיום שהותם במע"ש והמטרה להעביר לתוך המוסד של החניכים על חיי הרחוב וגם לאפשר להם לנצל את היכולת והמיומנויות שלהם, הביא את פתיחתה של הקפיטריה בתוך המע"ש לפרוייקט. הוצבו מטרות חינוכיות ולימודיות והושם דגש על הפעלתו וניהולו ע"י החניכים בעוד שהמדריכים מנחים ומשגיחים על אופן ביצוע פרויקט זה.

■ **בין המטרות החינוכיות:** ניצול הזמן העומד לרשות החניך בהפסקה לישיבה בקפיטריה, הדמנות לשתיית דבר מה, לישיבה, למנוחה, ופיתוח יכולת הסבלנות

בעפולה נוסמים לרווחה...

נחנך באופן רשמי "בית עמית" מרכז תמיכה רב תכליתי

בעפולה נחנך בית עמית ע"ש מיכאל רפאל ז"ל - מרכז תמיכה וטיפול לאנשים עם פיגור ומשפחותיהם בקהילה. "בית עמית" הינו מרכז תמיכה וטיפול לאדם עם פיגור שכלי ומשפחתו שהוקם בעפולה במבנה בגודל 900 מ"ר, מרשים מאוד ביופיו ותכנונו האדריכלי. בבית יפעלו מסגרות יומיות ששילמו את רצף השיחות הקיים בעפולה, כגון: מרכז יום טיפולי לבוגרים, נופשון, מרכז יום אימוני ועוד. כמו כן יוענקו שירותי יעוץ, טיפול ותמיכה לאנשים עם פיגור ומשפחותיהם מעפולה והאזור. בית עמית בעפולה הנו המרכז הרב תכליתי השלישי הנבנה בארץ, קדמו לו מרכזי תמיכה במעלות-מרכז כוכב, ובכרמאל-בית גיל.

הבית נחנך בטקס מרשים ומכובד במעמד מר **אבי אלקבץ** ראש העיר עפולה, ובהשתתפות גב' **מטילדה פרל** נציגת התורמים מארגנטינה, **גרג מייל** מנכ"ל קרן היסוד, גב' **מרים כהן** מנהלת השירות לאדם המפגור ומשפחתו בקהילה משרד הרווחה, מר **אלי דרון** יו"ר קרן של"ם וראש מועצת בית דגן, גב' **ריבה מוסקל** מנכ"לית קרן של"ם, מר **גרשון ברבאי** מנהל הקרן לפיתוח שירותים לנכים במוסד לביטוח לאומי וסגנו מר **שמואל ויינגלט**, מר **ראובן סמואל** יו"ר אקו"ם, מר **יוסי מלכה** מנכ"ל אקו"ם, חברי מועצת העיר, נציגי מוסדות וארגונים, הורים וחניכים.

הסדר הלוט מעל שלט הזיכרון לזכרו של החייל מיכאל רפאל. בכניסה לבנין הוצגה תערוכת עבודת יד ואמנות של חניכי מועדון אקו"ם בעפולה. גב' ריבה מוסקל מנכ"ל קרן של"ם בירכה את המשתתפים בהקמת הפרוייקט והעניקה שי: כחות של הקרן מסדרת: "אדם עם פיגור שכלי - יותר ממה שחשבתם". התכנית האוטונומית כללה את להקת "החברים שלמ" - חבורת הזמר של חניכי ההוסטל ומערך הדיור לאוכלוסיות מיוחדות. החניכים ריגשו את כל הנוכחים שהצטרפו לשיורה. הגב' מטילדה פבל הפנתה לשמוע דברי ברכה חמים בשפת הספרדית ע"י אחת החניכות בדיור הקבוצתי. ראש העיר מר אבי אלקבץ ציין את תרומתם הרבה להקמת הבית וארונן הטקס של מר אלי בניאס מנהל אגף הרווחה, שרית לבינגטון העובדת הסוציאלית מרכזת נושא פיגור ושיקום ואת יאיר כתר יו"ר אקו"ם וחברת הנהלת אקו"ם חנה גינת, הודרה להם בחום.

קרן של"ם אישרה מענק לבניית מבנה למרכז תמיכה בעפולה בסך 1,908,000 ש"ח, המהווה 44% מהעלות הכוללת בסך קרוב ל-5 מיליון ש"ח. בשנת 2005 אף אושרה תוספת תקציב בסך כ-300,000 ש"ח לפיתוח שיאפשר סיום מכובד של הבניה.

פרוייקט קפיטריה מע"ש אום אל פחם ייחודי וראשוני בארץ, קרן של"ם תקדם יוזמות לתכנון והקמת קפיטריה במסגרות התעסוקה השונים לאנשים עם פיגור שכלי.

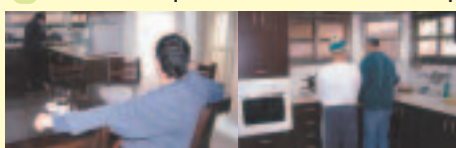
טקס חנוכת הוסטל "השחר" בהרצליה
"ב אלול תשס"ו
5.9.2006

הוסטל "השחר" הינו ביטוי לפעילות ללא לאות של הורים ובראשם משפחת פוריה.

הוסטל "השחר" בהרצליה נבנה בסיוע של המוסד לביטוח לאומי הקרן לפיתוח שירותים לנכים, קרן של"ם, אקו"ם, ותורמתם של תורמים פרטיים מחו"ל ומהארץ. מימון שוטף להפעלה של הוסטל ניתן ע"י משרד הרווחה האגף לטיפול באדם המפגור. קרן של"ם אישרה מענק לבניית הוסטל בסך 1,680,000 ש"ח המהווה 29% מהעלות הכוללת בסך 5,840,320 ש"ח.

אופקים - חנוכת בית לדיור מוגן בהפעלת עמותת "יחדיו"

בתהליך ממושך, פרי מחשבה מתוכננת וארוכת טווח שמטרתה שילוב בין בניית רצף שירותים ומענים לאוכלוסיית אנשים עם פיגור שכלי בתוך היישוב, לבין עיקרון הנורמליזציה ושמירת הקשר שבין האדם עם הפיגור למשפחתו ולקהילתו - נחנכה דירה לשמונה אנשים באופקים, המאכלסת בתושבי הקהילה והסביבה. הנוסחה להצלחת הפרוייקט הינה הכרה בצורך וביטוי של שיתופי פעולה בין הגורמים השונים:

יוזמתה של עדנה ביתן, רכזת נושא הפיגור, תמיכתו מנהל המחלקה אברהם איבגי, בניגוי וליווי מקצועי של מפקח השירות למפגור מוחמד סחיני ועמותת "יחדיו" המפעילה את הדירה. קרן של"ם, הייתה שותפה למימון הצטיידות לדירה.

שתי שמחות ביום אחד: חנוכת דירה ואירוע הסברה בירוחם

בירוחם מופעלת דירה ע"י עמותת מט"ב. לאחרונה עברה הדירה מהפרך: הדירה שינתה את מיקומה הפיזי ועברה לאזור מגורים חדש ובמקביל נרכש ציוד חדש, במימון "קרן של"ם".

ארוע חנוכת הדירה היווה בסיס להגברת המודעות בקהילה למקומו של האדם עם הפיגור השכלי בקהילה. מחלקת הרווחה בניהול אהרון בן חמו וציפי מור מנהלת סניף מט"ב נרתמו ליוזמתה של ריבה מוסקל, מנכ"לית "קרן של"ם" והפיקו יום הסברה עירוני, בחסותו של ראש העיר מר עמרם מצנע. במסגרת יום ההסברה נסקרו השירותים בעיר והועלתה ההצגה "הדירה" בביצוע שחקני תאטרון אקיי"ם ישראל. שיאו של יום ההסברה התרחש בדירתן של שש נשים המתגוררות בדירה בקהילה, ומנהלות אורח חיים עצמאי ונורמטיבי. "קרן של"ם" היתה שותפה לתוכנית יום ההסברה וסייעה במימון.

קרן של"ם מעודדת ומקדמת ימי הסברה בקהילה פרטים במשרדי הקרן

עובדים תורמים ונוסעים בבטחה בגליל העליון

מזה 4 שנים חניכי "יחד" בקיבוץ מחניים, שהתמחו בשטיפת מכוניות, יוצאים בכל שבוע למועצה האזורית גליל עליון לשטיפת "אוטובוס צהוב" של תלמידים. הפרוייקט הוקם וניתמך לאורך כל הדרך על ידי **יצמן שבתאי** מנהל מחלקת התחבורה במועצה וצוות הנהגים שעמו, בראשם אברהם - המוציא אל הפועל. יציאת התלמידים לחופשת הקיץ מפחיתה את פעילות האוטובוסים הצהובים.

בשבוע האחרון של יוני יצאו אנשי מרכז "יחד", בפעם האחרונה לשנת פעילות זו, לשטיפת אוטובוס, שיצא "נקי" לחופשת הקיץ.

תלמידי בית ספר "גיל" בפעילות "אוסף ספרי ילדים" בספריית אוניברסיטת חיפה

פרוייקט "חודי וראשוני בארץ" יוזמה ושיתוף פעולה בין צוות שיקום במחלקת הרווחה בחיפה בראשותה של נעמי גרינטל - עו"ס, יפה מאור - מנהלת בי"ס "גיל" וחומי רקם - מנהל ספריית אוניברסיטת חיפה

בית ספר "גיל", מיועד לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים המוגדרים כבעלי פיגור קשה ונכויות מורכבות. אחת לשבוע נוסעות כיתות הבוגרים של בית הספר בליווי אנשי הצוות, ליום לימודים בספריית אוניברסיטת חיפה. מטרת הפרוייקט לאפשר לתלמידים ליהנות מעולם הספר ככל אדם, להיחשף למגוון הספרים הקיים ולחוות חוויות רלוונטיות, תוך התמודדות עם הקשיים הנבעים מצרכיהם המיוחדים. ההנחה העומדת ביסוד הפרוייקט הייחודי הזה היא שהספר הוא חלק אינטגרלי מעולמו של האדם בתרבותו וכי הוא כלי המשמש אותנו להנאה בשעות הפנאי. למרות שרוב תלמידינו נעדרים ביכולות טכניות לקריאה עצמית (פענוח), אין בעובדה זו בכדי למנוע מהם את חווית הספר.

למורה שתקריא ספר נבחר. במסגרת עידוד העדפה אישית, מצויד כל תלמיד במחברת ספרים בה מצולמים דפי ספר שאהב במיוחד, ציורים או טקסט שנבחרו על ידו. המחברת מהווה כרטסת אישית של ספרים אהובים. בתום הפעילות כל תלמיד מביא ספר או שניים שבחר, עליהם הוא מבקש להמליץ בפני חברי הקבוצה. הספר הנבחר על ידי הקבוצה יוקרא בפעילות הבאה. מאחר ומדובר בבני נוער, המגמה היא להשתמש בספרים בעלי פרמט פשוט (איורים מלווים ומעט טקסט) תוך שמירה על תכנים בוגרים. אחת לחודש מתקיימת הפעילות סביב נושא מרכזי כאשר מתוך ספר שנבחר נוצרות פעילויות אומנותיות נוספות כמו לדוגמה נושאים מתחום האומנות: ליאונרדו דה וינצ'י, בוטיצ'לי ורמברנט. כמו כן מתקיימת פעילות חקר אישית או קבוצתית, בה התלמידים לומדים על נושא מסוים כמו בעל חיים, נושא המשפחה או מדינה. הנושא נלמד באמצעות ספרים ועזרים נוספים ובתיווך הצוות.

על פי הגישה הלימודית שפותחה בתוכנית זו המטרה היא להקנות לתלמידים את יכולת בחירת הספרים על פי ההעדפה האישית, יכולת ליהנות מספר על ידי הקניית כלים מתוכים לשימוש בו, רכישת מיומנויות של שימוש עצמאי בשרותי הספרייה אשר תהיה אפשרית להעברה לשימוש בספריות קהילתיות, פיתוח תחומי עניין אישיים באמצעות הספרים, פיתוח אינטראקציה חברתית סביב הפעילות עם הספרים וכמו כן, שילוב חברתי במסגרת האוניברסיטה. ימי הביקור מתחילים בהגעה עצמאית של התלמידים למעבדה משער הכניסה לבניין. באגף ספרי הילדים מתקיימת פעילות קבוצתית של הקראת הספר שנבחר על ידי התלמידים בשבוע הקודם, ולאחריו מתקיימת פעילות "חופשית". בחירת הספר מתאפשרת על ידי כמה דרכים: באמצעות כרטיסי יעוץ עם תמונות שפותחו במיוחד למטרה זו על ידי הספרנית, באופן ישיר ועצמאי מהמדפים או בתיווך הספרנית לפי העדפת התלמיד. במסגרת זו התלמידים יכולים לבחור ספר ולעין בו באופן עצמאי או בקבוצה או פנייה

פעילות משלבת בספרייה העירונית בהרצליה עם אנשי מרכז יום טיפולי סיעודי "השרון" בהפעלת עמותת צ"יימס

דוגמאות לאופי הפעולות: הכרת סוגים שונים של ספרים: קומיקס, אלבומי אמנות, מגילה. מפגש שלם הוקדש להתבוננות באלבומי אמנות, במפגש לפני חג השבועות בקרנו בבית-כנסת. הרב הסביר על השמות השונים של החג, ומה משמעותם.

פעילויות מתוכננות בהמשך: ביקור בבית-דפוס, בו יראו החברים כיצד מכינים ספר, סדנא בה יכינו החברים ספר זעיר וכן כריכת הספרים האישיים, כך שלכל חבר יהיה ספר משלו.

המטרות שהושגו במהלך העבודה עד עתה:

- מעורבות בקהילה
- הגברת השילוב
- שיפור רמת הקשב

הפעילות מהווה חוויה מעשירה ומרגשת לכל הלוקחים בה חלק - חברי הקבוצה, הספרנית, המתנדבים, וכלל באי הספרייה.

קרן של"ם מעודדת פיתוח פרוייקטים נוספים בספריות ציבוריות ברשויות נוספות

זה אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים. כבסיס מקצועי לפעילות, שישמש הפרוייקט המחקרי אשר נעשה בספריית הילדים שבאוניברסיטת חיפה, עם בני-נוער בעלי פיגור שכלי. הפעילות מתקיימת אחת לשבוע, בשעות הבוקר, קבוצה בת 6 אנשים, מתחלקת לשני חלקים: בחלק הראשון - עבודה במליאה, הכוללת קריאת סיפור, שאלת הבנה, ושיחה קלה בנושא, לעיתים נעשה שימוש גם בסרטי ווידאו, או בקלטת אודיו. בחלק השני - עבודה פרטנית: כל חבר בוחר בעזרת מדרך או חונך ספר לעיון או לקריאה. הפעילות מתמקדת בנושאים שקרובים לעולמם של החברים: עונות השנה, הגים, רגשות. בנוסף לנושאים הללו, בכל מפגש עוסקים בנושאים שקשורים לספר עצמו ולתהליך היצירה שלו: מחבר, מאייר, כריכה, וגם סוגים של ספרים.

גם בספרייה העירונית בהרצליה מתקיימת מזה כשנתיים פעילות עם קבוצת אנשים מבוגרים עם פיגור שכלי, אשר מגיעים ממרכז יום "השרון", מרכז יום טיפולי, של עמותת צ"יימס בישראל. מרכז יום "השרון" רואה בשילוב האנשים בקהילה, ושינוי עמדות בחברה ביחס לאדם המובל, מטרת מרכזיות. במסגרת חיפוש אחרי מקומות השמה לשילוב בקהילה, פנתה חוה מנהלת מרכז היום לספרייה העירונית, בבקשה לאפשר לקבוצה לבקר בספרייה.

ורדה שמש מנהלת הספרייה, ראתה בפניה הזדמנות ליישם בספרייה את התפיסה הגורסת כי על הספרייה היצירתית לתת ולספק שירותים עבור כל הקהילה אותה היא משרתת, ובכלל